

imeli neprijetne dolžnosti postaviti Vas na oter onih, ki ne vrše svoje narodne dolžnosti.

Svojo zamudo pa popravite s tem, da prigrisate kakor žena finančnega stražnika vse, ki so člani Vaše rodbine in da v rodbini poskrbite, da se vsi zavedajo, kaj pomeni biti član Jugoslovenske Matice. Važna in nujno potrebna je članarina — ali glavno je duh in volja za narodno stvar, ki stori, da človek ne dela samo to, kar mora, temveč kar sploh more.

Na zapadu groze velike stvari — zato storite že danes kakor rodoljubna žena finančnega stražnika!

„Narodna Prosveta“ se naroča pri Udrugi Jugoslovenskega Učiteljstva (upravnitvo Narodne Prosvete) v Beogradu in stane celoletno 48 dinarjev.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Kamniško učiteljsko društvo zboruje v sredo dne 13. oktobra 1920 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju v Radomljah.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika,
2. Zapisnik zadnjega zborovanja.
3. Poročilo naših delegatov o zborovanju v Beogradu in Mariboru.
4. Slučajnosti.

Kdor je zadržan, naj se pismeno opraviči pri tovarišu predsedniku Tomu Petrovcu v Jaršah.

+ Novomeško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 14. oktobra t. l. ob pol 2. uri pop. v deški šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu:

1. Poročilo predsednika.
  2. Wilsonova črta in zasedeno ozemlje, predava gosp. vlad. svet. Seidl.
  3. Društvena pravila z ozirom na Unijo.
  4. Slučajnosti.
- Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v sredo 13. oktobra 1920 ob 13. uri na Zidanem mostu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu: 1. Načrt novih društvenih pravil. 2. Poročilo o učiteljskem kongresu v Beogradu in delegacijskem zborovanju v Mariboru. 3. „Učiteljska Samopomoč“ in „Učiteljski konvikta“. 4. Narodna vzgoja. Razpravlja tov. Jurko. Z ozirom na zadnjo točko se je sporočilo okraj. šol. oblasti, da podeli šol. vodstva za ta dan udeležnikom potreben dopust. — Predsednik: Anton Gmus. Tajnik: Vilko Jurko.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo zboruje 14. dne oktobra 1920, ob 13. uri v šoli v Črnomlju. Dnevni red: 1. Čitanje zadnjega zapisnika. 2. O učiteljskem kongresu poroča tov. Novak. 3. O Zavezinem zborovanju poroča tovarišica Gostiševa. 4. O kmetiško gospodinskem nadaljevalnem tečaju za ljudskošolske učitelje poroča tovarišica Vardjanova. 5. O kmetijskem nadaljevalnem tečaju za ljudskošolske učitelje poroča tovariš Barle. 6. Raznoterosti. Odbor.

+ Zborovanje učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se preloži zaradi plebiscita od 11. oktobra na prihodnji ponedeljek dne 18. oktobra t. l. Vzpored in čas zborovanja je isti.

Kronika.

— Število učiteljskega osebja v Svici znaša 13.126 in sicer 7822 učiteljev in 5304, torej je moških učnih moči 60% a ženskih pa 40%.

— Četrtrisoletnica I. A. Komenskega. Letos obhajamo 250 letnico smrti največjega pedagoga vseh časov in narodov. J. A. Komenskega. V Amsterdamu, glavnem mestu Nizozemske odkrijejo Komenskemu 15. listopada t. l. spomenik katerega temeljni kameni bodo prepleteni iz Moravske, rojstne dežele slavnega pedagoga. Učiteljski krogi širom češkoslovaške republike se pripravljajo, da čimhitreje proslavijo to četrtrisoletnico. Proslavi je določen teden od 15. do 22. listopada odnosno ves mesec listopad. Tudi nameravajo združiti proslavo Komenskega s spominom na belogorsko bitko, katere 300 letnica pada na dan 8. listopada letošnjega leta.

— Šolska obveznost v Ameriki. Ameriške združene države imajo preko 5 milijonov analfabetov starejših od 10 let. Ker vživa vsaka država precejšnjo avtonomijo je bila vpeljana v državi šolska obveznost le postopoma. Prva država, ki je storila ta korak v dobrobit svojega ljudstva, je država Massachusetts (1852) zadnja pa država Mississippi (1918).

— Nemško šolsko vprašanje v Češko-slovaški republik. Temeljem novega šolskega zakona zapirajo češkoslovaške oblasti množično nemške šole. Kakor poročajo nemški listi, so Čehi zaprli doslej že nad 300 nemških šol in razredov, vsega pa hočejo zapreti do 500 nemških šol. V znak protesta so Nemci napovedali za dan 8. in 9. oktobra splošen šolski štrajk in nemška parlamentarna zveza poziva nemške stare, naj ta štrajk odločno izvedejo. Posl. dr. Lodzeman in tovariši so bili pri naučnem ministru in s podatki dokazali krivico, ki se godi Nemcem na šolskem področju. Zahtevali so, naj se zapi-

ranje nemških šol ustavi, dokler se ne pojasni vsa vprašanja, ki tičejo šol.

— V letošnjih počitnicah so odprli na Češkem po raznih mestih preko 500 počitniških tečajev za deška ročna dela. Priglasilo se je toliko učiteljev, da so jih morali precejšnje število zavrniti.

— Samouprava učiteljev in profesorjev. Stanovska organizacija se razvija v to smer, da bodo počasi stanovske organizacije odločevale ne le o stanovskih, ampak tudi o strokovnih vprašanjih svoje vrste. M. Buzek je izdal knjigo: Reforma šolske uprave v češkoslovaški republik. Tam podaja načrt, kako naj se osnuje učiteljska in profesorska komora, ki naj rešuje vsa vprašanja glede stanu, šole in vzgoje. S tem bi bilo odpravljeno sedanje razmerje napram »šolskim uradom«.

— Učiteljska para v Italiji. Kakor poroča socijalistična »L' avanguardia magistrale« je v Italiji samo 85 učiteljskih upokojencev, katerih pokojnina znaša ogromno vsoto letnih 2000 lir. Vsi drugi upokojenci so deležni pokojnin, ki se giblje mnogo nižje od goroznačene vsote. Bog se usmili do revne učiteljske pare!

— Komisija za ureditev učiteljskih pokojnin v Italiji je dovršila prvi del svojega dela in je oddala ves svoj elaborat tehničnemu zavodu, da izračuna ves potreben strošek za končno ureditev tega vprašanja. V glavnem so bile sprejete sledeče točke: a) 1/10 pokojnina po 35 službenih letih in 57 letno starostno dobo; b) v slučajih delanezmožnosti od 10. do 15. službenega leta toliko 1/10 plače, kolikor je službenih let; c) 1/10 pokojnina v slučajih delanezmožnosti, ki se je pojavila vsled učiteljske službe; d) primerna odškodnina od prvega službenega leta naprej (do 10.) vsled delanezmožnosti; e) 1/10 pokojnina učiteljeve pokojnine v prid vdovam in sirotam, ki se lahko raztegne tudi na stare učitelja, če so brez sredstev; e) štetje vseh let, ki jih je služil učitelj pri vseh učnih in vzgojevalnih zavodih, ki so kakoržekoli podrejeni naučnemu ministru, a tudi vseh onih, katerih učiti, pokojnine so odvisne od javnih penzijskih zavodov; f) vsotje v pokojninsko dobo vsega vojaškega službovanja. Iz tehničnega urada poročajo ti predlogi zopet v prej omenjeno komisijo, od tu pa v parlament, ki bo sklepal končno veljavno o njih.

„Narodna Prosveta“ je razširjena med učiteljstvom vse Jugoslavije. Širimo jo tudi v Sloveniji. Izhaja tedensko dvakrat!

Iz Jugoslavije.

— Nove draginjske doklade državnega uradništva in učiteljstva. Pod staro vladavino je bil velikanski prepad v plačah državnega uradništva in učiteljstva. Z nepopisnimi gnotnimi razmerami se je imelo učiteljstvo boriti, da se je sploh ohranilo do sedanjega časa. Posebne težkoče so bile med vojno! Medtem ko je država skrbel za svoje državno uradništvo z nabavnimi prispevki draginjskim dokladami in bonitetami pri osebni dohodnini, davkih, taksah in v naturalijah, so dežele neusmiljeno prepuščale učiteljstvo stradanju in bedi, še celo draginjske doklade so vladajoče stranke v deželah izplačevale samo svojim političnim privržencem med učiteljstvom. Korupcija je vladala v polni meri v avtonomnih deželah in s to korupcijo je bilo bičano najbolj učiteljstvo. Od avtonomije dežel ni imelo učiteljstvo drugega kakor politično preganjanje in pristrano izplačevanje sramotne plače. Zato je razumljiv klic učiteljstva po podražavljenju, po centralistični stanovski upravi in po popolnem izjednačenju z državnim uradništvom. In danes, v novi državi, bi bilo učiteljstvo podvrženo istemu preganjanju in bi imelo isto sramotno plačo, če bi bilo odvisno od avtonomnih dežel in bi bilo njim podvrženo. Centralizam nam je dal plače in edini centralizam nas obvaruje pred novim političnim preganjanjem, nas obvaruje obnovitve starih razmer in lahko pomaga našemu stanu do ugleda, ki nam gre, za kar bi se razcepjeni po avtonomnih deželah — zaman borili. Kot uradniški bomo imeli ugled le, če bomo podvrženi centralni upravi in ne bomo gnotno in pravno deljeni in odvisni od avtonomnih deželnih uprav ter tako izpostavljeni persekucijam političnih strank! — Od 1. decembra 1919 je imelo učiteljstvo sicer dlnarske plače, a medtem ko so se drugemu drž. uradništvu tedaj zvišale draginjske doklade, se učiteljstvu niso povišale, tako da je prejemale od tedaj učiteljstvo manjše dohodke kot ostalo državno uradništvo. Prosili smo tedaj, da nam plače izjednačijo z ostalim državnim uradništvom. Junija 1920 so dobili državni uradniki, izvzemši učiteljstvo — 25% povišek, draginjskih doklad. S tem se se dohodki učiteljstva še bolj zmanjšali napram dohodkom ostalega državnega uradništva. Prosili smo zopet, da izplačajo tudi učiteljstvu enli 25% povišek. To se ni zgodilo! Z novimi draginjskimi dokladami se je pa gnotna razlika med ostalim državnim uradništvom in učiteljstvom — poravnala!

— Učiteljske dnevnice in potek pogajanj za nje. Kako so odmerjene dnevnice za pokrajne izven Srbije in Črne gore poročamo na drugem mestu. V Srbiji in Črni gori ima učiteljstvo sledeče dnevnice: do 3000 din. po 22 din.; od 3000 do 4999 din. po 25 din.; od 5000 in 5400 din. po 30 din. dnevno. Temu sorazmerno so zvišani

tudi zneski drugih postavk, na družinske članice itd. — »Narodna Prosveta« piše o poteku pogajanj za učiteljske dnevnice sledeče: G. Kukovec, minister za socialno politiko je zahteval, da se tudi za učiteljstvo izven Srbije odmerijo enake dnevnice kot učiteljstvu v Srbiji in Črni gori. Vendar se to z najboljšo voljo in razpoloženjem ni dalo storiti iz dveh vzrokov: Prvič, ni kritja za to in drugi vzrok je, da je draginja v Srbiji in Črni gori mnogo večja (Mnogin predmetom je cena izven Srbije za pol manjša nego v Srbiji) in imajo izven Srbije tudi drugi uradniki zaradi tega manjše dnevnice. Statistične podatke tega razmerja je podalo finančno ministstvo. Kot zastopnik ministva prosvete v komiteju za odmero draginjskih doklad je bil Milan Rubrenović, ki je dajal potrebne informacije o učiteljstvu in zastopal interese učiteljstva.

— Udrugi Jugosl. Učit. in naše nove dnevnice. »Narodna Prosveta«, glasilo UJU poroča: »Akcijska predstavnikov UJU, ki so jo začeli pri merodajnih faktorjih, je imela uspeh tako v zadevi izjednačenja dnevnice z ostalim uradništvom, kakor tudi z ozirom na posebne doklade učiteljstva v Južni Srbiji. Mi ob tej priliki samo obžalujemo, da naši tovariši iz Dalmacije, Bosne in Hercegovine, Vojvodine, Hrvatske in Slovenije niso v dnevnica popolnoma izjednačeni z nami. Oni so v tem pogledu popolnoma izjednačeni s tamošnjim državnim uradništvom, kar je razvidno iz poročila na drugem mestu. Naše bodoče delo (UJU) bo, da se čimprej popolnoma izjednačimo, kakor smo izjednačeni v pogledu plač«.

— Potni in selilni stroški uradništva. Iz Beograda poročajo 4. oktobra: Danes je bila podpisana uredba o potnih in selilnih stroških uradnikov, ki velja od 1. oktobra dalje.

— Samo učiteljstvo mora biti še vedno pod »kuratelo«! Te dni smo čitali v listih, da se kar pet tržaških advokatov presel v Maribor. Ako se želj kak učitelj iz zasedenega ozemlja preseliti v Jugoslavijo, mora podpisati reverz, da se bo v slučaju poziva urada za »zaščito« beguncev pri deželni vladi v Ljubljani vrnil na službo v zasedeno ozemlje. In kljub takemu »reverzu« često urad za zaščito beguncev ne da svolega vizuma in dotičnik potem ne more dobiti službe v Jugoslaviji. Radovedni smo, ako so imenovani tržaški advokati tudi podpisali take reverze ali so oni pravi svobodni državljani povsod in ni zanje enake obveze narodne dolžnosti. Posebno nas to zanima, ker so se ti reverzi za učiteljstvo oziroma se je prepoved sprejemanja učiteljstva iz zasedenega ozemlja v Slovenijo izvršila na inčljatvijo istih advokatov, katerih imena sedaj čitamo, da se svobodno presele v Maribor. Skrajni čas je, da se učiteljstvo otrese varuštva in si za svoj stan izvojuje enako svobodo, kakor jo imajo drugi stanovl.

— Minister prosvete in učiteljice. »Narodna Prosveta« poroča: Minister prosvete je odločil, da se pri imenovanju tajnikov v ministru prosvete imenuje tudi jedna učiteljica, da se v stalni odbor imenuje tudi eno učiteljico, in da se na ženske šole imenuje kot upraviteljice učiteljice. Lepa pažnja napram učiteljicam.

— Ženske šolske nadzornice. Minister prosvete je imenoval učiteljico Radičevićo za šolsko nadzornico mesta Beograda. To je prva ženska šolska nadzornica v naši državi.

— Ustanavljanje okrajnih učiteljskih društev v Srbiji. V smislu pravil UJU se imajo ustanoviti okrajna učiteljska društva po vsej državi, posebno tam, kjer jih še ni. V to svrhu je sklical okrajni šolski nadzornik v Požarevacu, tov. Ljuba U. Pavlovič v smislu šolskega zakona okrajno učiteljsko konferenco in hkrati izdal v »Narodni Prosveti« poziv na učiteljstvo, da mu hoče s tem dati priliko, da se ustanovi okrajno učiteljsko društvo za požarevaški okraj. Na dnevnem redu uradne konference je na prvem mestu ustanovitev okraj. društva, sestava pravil in volitve društvenega odbora. Poleg tega so tudi na dnevnem redu pedagoške teme in vprašanja. — Iz tega je razvidno, kako tesna vez vlada v Srbiji med nadzorniki in učiteljstvom; pri nas pa vladajo v tem pogledu še vedno avstrijski nazori in predsodki.

— »Narodna Prosveta« prinaša v 80 šte. let. leta: uredbo o višji pedagoški šoli v Jugoslaviji. poročilo o učiteljskih dnevnica, poročilo iz Pariza o gibanju francoskega učiteljstva, poročilo o kongresu češkoslovaškega učiteljstva: na uvodnem mestu prinaša članek glavnega urednika M. Stankoviča: Ideje državnega socializma. Poleg tega mnogo drugih poročil ki zadevajo naš stan in šole.

— Poziv zavednim tovarišem in tovarišicam in šolskim voditeljem! Za razširjenje našega centralnega glasila UJU, t i »Narodne Prosvete« smo storili dosežaj še bore malo. »Narodna Prosveta« izhaja sedaj dvakrat v tednu. Naša dolžnost bi bila, da bi bili naročeni na njo. Celoletno stane 48 dinarjev. Šolske voditelje in zavedno učiteljstvo pozivljemo da si na šoli vsaj skupno naroči po en izvod »Narodne Prosvete« in to ima za čitanje v šoli na razpolago. »Narodna Prosveta« orinaša vesti ki se tičejo učiteljstva in šolstva Jugoslavije in je o novih uredbah vedno točno informirana, ker črpa poro-

čila na podlavi informacij iz ministva prosvete. »Narodna Prosveta« je naše stanovsko glasilo in se bori za pravice vsega jugoslovenskega učiteljstva in napredek šolstva. Naroča se na naslov: Udrugi Jugoslovenskega Učiteljstva, uravnitvo »Narodne Prosvete« — Beograd. Učiteljski dom, kamor je poslati tudi naročnino.

— Strokovni tajnik je na razpolago strankam v pisarni strokovnega tajništva UJU poveri. Ljubljana, Frančiškanska ul. 6 vsak dan od 11.—12. in od 16.—18. ure, izvzemši ponedeljek in četrtek.

— Šolski program klerikalne stranke v Sloveniji. Dr. Korošec je imel shod, na katerem je razvil program svoje stranke za predstoječe volitve v konstituanto. Na tem shodu se je v svojem govoru dotaknil tudi šolskega vprašanja in je ves svoj šolski program izrazil z enim samim stavkom. ki se glasi: »Odločiti se mora tudi ali ostane križ in katehet v šoli ali ne.« — To je signal s katerim bo šla ta stranka v volilni boj da bo po starih metodah huiškala ljudstvo zoper šolo in učiteljstvo.

— Socialna demokracija v Sloveniji in uprava šolstva. Ethin Kristan je imel na shodu v Celju govor, na katerem je razvil strankin program za bodoče volitve v konstituanto in je o šolstvu izval sledeče: »Pa tudi »šolstvo« ne sme dobiti popolne avtonomije. Recimo, da bi bila avtonomija v šolstvu prevelika, potem bi fajmoštri po deželi kratko malo komandirali, da ni treba šol, ker je cerkev najboljša šola.«

— Ljubljanske obrtne nadaljevalne šole. Dne 29. septembra se je vršila v ljubljanskem občinskem svetu seja, pri kateri je podžupan dr. Triller odgovarjal na interpelacijo obč. svetovalca Mihevcva, ki jo je stavil ta z ozirom na zopetno otvoritev obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani. Dr. Triller je rekel med drugim: »V zadnji občinski seji sem poročal, da se bo še to leto otvorila obrtno nadaljevalna šola in sicer 3. oktobra. Odkrito izjavljam, da sem sodil takrat preoptimistično. Sklenilo se je, da bo vlada prispevala k potrebni vsoti dve tretjini, mestna občina bi prispevala k ostanku tri šestine, ostale tri šestine naj bi pa prispevali interesenti. Zastopniki učiteljev so pa izjavili, da ne morejo sprejeti pouka proti honorarju 10, oziroma 8 kron za uro. Potreščina bi se bila zvišala za 40 do 50 tisoč kron. Zastopnik vlade je izjavil, da država ne more večje vsote prispevati. Kakor že obljubili ne sicer iz načelnih razlogov ker bi zahtevali povišanje honorarja tudi drugi učitelji, ki uče izven Ljubljane na obrtnih nadaljevalnih šolah. Predsednik »Zveze obrtnih zdruze« g. Franchetti je izjavil, da interesenti ne zmorelo te vsote in je stavil predlog, naj se naprosijo za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah sposobni delovodje in bančni uradniki. Zastopnik vlade je izjavil, da bi ne imel nič proti taki rešitvi, tudi mestna občina bi ne nasprotovala. Ker pa ni gotovo, da bi dobili sposobne moči, sem stavil posredovalni predlog, da bi se določil učiteljem znesek 60, oziroma 80 kron za mesečno uro. Zastopnik obrtnikov je izjavil, da bi bil pripravljen zbrati potrebno vsoto. Učitelji so nato zborovali in sklenili, da vztrajajo na povišanju 100 odstotkov. Manika nam torej 20.000 kron. Odstopil sem nato celo zadevo predsedstvu »Zveze obrtnih zdruze«, da nal z drugimi učnimi močmi otvori obrtno nadaljevalno šolo. Apeliram na interesente, naj bi delali na to da šole tistih 20 do 25 tisoč kron, katere še manikajo. — Utajiti pa ne morem, da bi mi bilo zelo simpatično, če bi učiteljski stan z idealnega vidika popustil v svojih zahtevkih, daji uroštevam upravičenost zahtev učiteljev. Odločno odklanjam vsako odgovornost predsedstva občinskega sveta za tako rešitev.« — Kakor kažejo te besede bodo ljubljanske obrtne nad. šole ostale zaprte tudi tekoče šolsko leto. Prvotno določeni 3. oktober je minul in ukazelina mladina ljubli obrtnikov naj čaka radi trdovratnosti merodajnih faktorjev, ki režejo učiteljstvu kruh na obrt. nad. šolah, zopet leto dni ter tako izubliha dražeceni čas brez pouka, ki bi ga danes potrebovala v veliko večji meri nego kedaj prej.

— Ponatis »Ponotnika« št. 1.—3. je izšel ter bode doposlan te dni vsem, ki še niso preeli prvih treh števk. Če bi ga slučajno kdo ne bi dobil, naj blagovoli po rretku enega tedna reklamirati pri strokovnem tajništvu v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6. Vsak naj navede natančen naslov in pošto. Če se je kdo med tem oveselil, naj naznani tudi ime starega in novega učiteljskega društva.

— Pri oddaji učiteljskih služb naj bi se oziralo tudi na prosiščvo dosedanje službovanje. Pri zadovoljivi kvalifikaciji naj ima predvsem prednost oni, ki je dalj

časa služboval na kaki gorski, zakotni, od vsakega prometa do več ur oddaljeni šoli. Kdor je družava mnenja, naj gre službovat na tako šolo in preden poteče eno leto, bo mojih misli.

A. R.
— **Učiteljske službe v kamniškem okraju.** V kamniškem okraju je še nekoliko mest, ki še niso zasedena. Učitelji in učiteljice, ki bi bili voljni službovati v kamniškem okraju, se naj zlate osebn. ozlroma pisмено pri okr. šol. svetu v Kamniku; tam dobe tozadevna pojasnila.

— **Na Zavezinem zborovanju v Mariboru** se je na prenočišču v Vinarski in sadjarski šoli bržkone v umivalnici zrušil dragocen zemni nežek. Ako va je kdo našel, naj lavi vodstvu šole v Sodražici. Stroški se poravnajo.

— **Brumnost krajnega šolskega sveta.** Na šol. š. sveta v Sodražici je predlagal (in predlog je bil tudi sprejet) zagrizeni Šusteršičilanez bivši župan: »Šolske tiskovine naj se plačajo le s postavko v proračunu, v znesku do 300 K — presežek naj plača, kdor je naročil tiskovine.« — Šola je šestrazrednica, ima tri paralelke, dve ponaviljavni šoli in do 600 otrok. Nadučitelj je naročbo izvršil šele potem, ko je predsednik ustmeno dovolil: »Seveda, naročite kar treba!« — V isti sešil je predlagal isti član: »Šolarji naj nosijo za zimno drva, vsak vsaj 30 polen!« — Sprejeto! — Takih predlogov, ki imajo edino le namen nagajati in zbadati nadučitelja, ima dotični inteligent vedno v košu. Višje šolske oblasti pač ukoravajo učitelstvo, pušče in trpe na take neslanosti pri kr. šolskih svetih.

M. V.
— **Šolski obisk.** Že od nekaj rinejo okoličani svoje otroke v mestne šole. S tem pa napravljajo mestu nove stroške, ker je treba ustanavljati vzporedne razrede. — Pa tudi na deželni prihajajo otroci iz ene občine v drugo, ki ima večrazredno šolo kakor domača in prav umestna se nam zdi zahteva krajnega šolskega sveta, da plačajo taki učenci šolnino, in sicer primerno sedanjim razmeram. Šolnino bodo na starši tudi v večem znesku (n. pr. 100 K) rajše plačali, kakor pa, če se od njih zahteva, da preskrbe otroku stanovanje v mestu. V slučaju pa, da revni starši ne zmorelo šolnino, plača naj to njih občina, ki je še vedno na dobičku, če ji ni treba razširjati domače šole. Na ta način ne bo hrepenenje po večji omiki omejeno. Ker traja šolska obveznost pri nas do 14. leta, sledi, da velja na meščanskih šolah šolska dolžnost le za tiste učence, ki še niso 14 let stari.

— **Usposobljenostne preizkušnje za slovensko stenografijo** bodo v četrtek, dne 28. oktobra t. l. in naslednje dni na drž. moškem učiteljišču v Ljubljani. Začne se ob osmih s pisмено nalogo ter se bodo nadaljevale ob štirinajstih. Prosilci naj vložijo svoje prošnje, opremljene po točki 4. opravilnika, objavljenega v Uradnem listu št. 14. z dne 30. januarja 1920. pri predsedništvu izpraševalne komisije (deželna vlada na Bleiweisovi cesti).

— **Razpisane učiteljske službe.** V **Gornje-grajskem okraju** so razpisane: učiteljska služba na Rečici ob Savinji, nadučiteljska in učiteljska v Novi Stifci, učiteljska pri Ksaveriju, učitelja-voditelja v Solčavi. Prošnje do 20. oktobra 1920. — V **Kamniškem okraju:** Št. Gotard — nadučiteljsko mesto, Čemšenik — nadučiteljsko in učiteljsko mesto, Moravče — dve učiteljski mesti, Čeče — mesto šol. voditelja, Zgornji Tuhinj — nadučiteljsko mesto. Prošnje do 1. novembra 1920. — Na trirazrednici v Kozjem mesto učitelja. Prošnje do 31. oktobra 1920. — Voditeljsko mesto na enorazrednici v St. Lambertu, okr. listiški. Prošnje do 25. oktobra 1920. — Na trirazrednici na Cvenu pri Ljutomeru mesto nadučitelja in učiteljice. Prošnje do 31. oktobra 1920. — Na dvorazrednici pri Sv. Antonu nad Rajhenburgom mesto učitelja. Prošnje do 31. oktobra 1920. na sevnjski okr. šol. svet v Brežicah.

— **Zikov kvartet** prireditelj v Trzinu, in sicer v telovadnici meščanske šole v ponedeljek dne 11. oktobra t. l. ob 8. zvečer svoj komorni koncert s sledečim vzporedom: 1. J. Haydu: Godalni kvartet D-moll. 2. P. J. Čajkovsky: Godalni kvartet D-dur. 3. A. Dvořak: Godalni kvartet F-dur (ameriški). Koncert bo za trziško občinstvo povsem nekaj novega in mu bo nudil prvovrstni užitek, na kar opozarjamo tudi okoličansko učitelstvo. Čisti odbitek so koncertantje blagohotno naklonili podpornemu fondu za revne učence meščanske šole. Predprodaja vstopnic pri ravnateljstvu.

— **Na petrazredni ljudski šoli** s 3 paralelkami v St. Janžu na Dolenjskem dobe takoj službo 3 učne moči. Zglasiti se je pri šol. vodstvu. Hrana in stanovanje se dobi.

— **Pevska vaja ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora** bo zaradi koncerta »Ljubljanskega Zvona« v ponedeljek dne 11. t. m. že ob 18. uri (ob šestih zvečer) namesto šele ob 20. uri. — Pevovodja.

— **Članarina in darila za učiteljski konvik, Janša Angela 100 K** globe pri sodni razpravi za poravnavo v zadevi Praprotnik. Le še več takih poravnav!

Neodrešena domovina.

— **r Slovensko šolstvo v zasedenem ozemlju.** Tržaški »Piccolo« poroča da se otvorijo s 1. oktobrom učni tečaj na slovenskih šolah v Julijski Benečiji. Vsled tehničnih ovir bo uveden na slovenskih šolah nepretrgan urnik. Vlada namerava zasebno šolo pri Sv. Jakobu spremeniti v mestno ali morda celo v državno. Tudi sedem otroških vrtecev, ki so bili dosedaj zasebni, postane najbrž javnih. Zdi se, da bo letos prenešana idrijska realka v Azdovščino. Vsled pomikanja slovenskih srednjih šol je odšlo letos okoli 450 dijakov v Jugoslavijo v svrhu nadaljevanja študij, nad 500 dijakov, zlasti učiteljiščnikov, pa se je preselilo v Jugoslavijo, ker edino slovensko učiteljišče v Tolminu ne odgovarja vsem zahtevam. Vlada namerava zato ustanoviti popolno učiteljišče in še en srednješolski zavod, da zabrani na ta način izseljevanje slovenskih dijakov v Jugoslavijo.

— **r Tov. Franc Jurjevčič, nadučitelj v St. Vidu nad Vipavo,** ki je bil — kakor znano — od italijanskega vojaškega sodišča v Trstu svoječasnno obsojen na 4 mesece ječe, je to kazen prestopal v koperški jetnišnici ter se vrnil na svoje mesto v St. Vid. Miru pa še nima. Italijanska šolska oblast ga je suspendirala ter mu naprtila disciplinarno preiskavo, katere konec bo najbrž ta, da bo mnogo preizkušen tovariš iz službe odpuščen. Jurjevčičev slučaj naj si dobro zapisejo oni pri nas ki venomer kriče iz zapečka, da naj učitelstvo onkraj črte vztraja na svojih postojankah. Tov. Jurjevčič je pač dovolj vztrajal, a le sebi in družini v škodo in brezmejno gorje.

— **r Mladinski list za zasedeno ozemlje.** Naši tovariši iz zasedenega ozemlja so na svojem zadnjem delegacijskem zborovanju v Trstu sklenili, da pričnejo izdajati za jugoslovansko mladino zasedenih krajev poseben zabavno-poučen list s podobami. Priprave za izdajanje tega lista so v polnem teku. Prva številka izide v mesecu januarju prih. leta.

— **r Osebnostne vesti.** Dne 11. septembra je umrla v tržaški magdalenski bolnišnici tovarišica Viktorija Bole, učiteljica na mestni šoli v Rojanu. — Istotam je umrl nekoliko dni prej abiturijent kastavskega učiteljišča, Dragimir Iskra. — Poročil se je tov. J. Vadrnjak, nadučitelj na Premu s tov. A. Tomšič, učiteljico na Premu v postojnskem okraju.

Razširimo »Narodno Prosveto« do zadnjega stanovskega tovariša in tovarišice, da se bo zamorla skoro razviti v naš stanovski dnevnik, ki bo razširjen do zadnje vasi po vsej Jugoslaviji!

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Kralj Petar I. Karadjordjević i Regent Aleksandar — dogodjaji iz prošlosti i sadašnjosti. Za narod i mladino napisao Danilo Petranović, profesor žen. Preparandija u Dubrovniku. — U ovoj se knjizi daje opća karakteristika naših vladavaca, kao i pregledni razvitek odnošaja od ustanka na dahije, do 1903. god. pak dalje do današnjeg doba. Neobična visina, na koju su medjunarodnim priznanjem uzdignute ličnosti Nj. V. Kralja Petra I. i Nj. K. V. regenta Aleksandra, zainteresovale su ne samo naš narod, već cio svijet, koji danas sa zanosom motri blistavu veličinu i slavu oslobođioca Srba, Hrvata i Slovenaca. Knjiga je namijenjena širim narodnim slojevima i omladini, a sadržaj joj je sljedeći: Predgovor. — Od ustanka pod Karadjordjem do god. 1903. — Kralj Petar I. Karadjordjević i prestolonasljednik Aleksandar, u radu za slobodu i ujedinjenje. — Lične osobine kralja Petra I. — Pravo i narodna sloboda. — Mislil kralja Petra o prosvjeti. — Četovanje Petra Mrkonjića (Kralja Petra I.). — Zanimljivosti iz života kralja Petra I. i regenta Aleksandra: Kralj Petar u Dubrovniku. — Kraljevo staranje za seoski stalež. — U rovu bez štika i zelenke. — Na muci se poznaju junaci. — Hadžije kralja Petra. — Kraljeva uništenost strašilo za neprijatelje. — Mišljenje o srpskoj vojsci. — U oslobođenoj otadžbini. — Kralj izabran po volji naroda. — Odvažnost Petra A. Karadjordjevića u franc. njemač. ratu. — Regent Aleksandar u najtežem času uz svoju vojsku. — Posjeta regenta Aleksandra u oslobođenim krajevima. Regent Aleksandar obavlja šisano kumstvo u težačkoj kući. — Pažnja regentova prama bolesnom vojniku. — Počast regentova bolesnom vojvodi Mišiću. — Životopis kralja Petra I. — Životopis regenta Aleksandra. Knjiga stoji 2 dinara po komadu. Knjižarama i preprodavaocima običajeni popust. Narudžbine, izključivo za gotovo, neka se šalju na adresu: Danilo Petranović, prof. žen. Preparandija u Dubrovniku, Gundulićev trg.

»Učna knjiga in berilo laškega jezika« Spisala G. Baroni in A. Segatini. Poslovenil prof. Fr. A. Jerovšek. I. del. Cena 20. Založba Kleinmayr & Bamberg, Str. 147. Ljubljana 1920. — Knjiga je odobrena kot učna knjiga za naše šole in bo dobro služila za začetnike. Učenje italijanščine je za nas praktične vrednosti in bo treba v šoli mladini čim dalje bolj omogočiti pouk.

Ta knjiga bo v tem oziru dober učni pripomoček.

Naši zapiski. Izšla je 3-4 številka te revije z naslednjo vsebino: Dr. Lončar: Kaj in kako?; H. Wendel: Nemčija in Jugoslavija; Abditus: Demokracija ali diktatura?; dr. St. Sagadin: Volilni red za konstituanto; dr. Dolenc: Preosnova kazenskih sodišč; dr. Rostohar: Psihologija narodnosti; P. Erjavec: Agrarno vprašanje in komunizem; dr. Goršič: O ciljih in metodah slovenskega pravoznanstva ter dr. Krivic: T. S. Masaryk 6 socializaciji. — Pregled je razdeljen v politiko, socialno politiko, gospodarstvo, literaturo, revije, kulturo in umetnost s prispevki Mihevcva, Klinca, dr. Goršiča, Erjavca in Albrehta. — Novo uredništvo (dr. Lončar, Abditus, Erjavec in Šlibar) objavlja, da hoče voditi to potrebno in lepo revijo zopet kot svobodno tribuno za vse naše kulturne delavce brez ozira na njih politično pripadnost. Revija stane letno 40 K; naroča se pri upravi »Naših Zapiskov«, Ljubljana, poštni predal 91. — Revijo najtopleje priporočamo v naročbo.

Listalca uredništva.

A. S. in A. M.: Prejeli! Pride na vrsto v eni prihodnjih številkih. Pozdrav in priporočilo!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba UJU. — poverjeništvu Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. 1920 K 450.928-60.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 10. do 12. ure popoldne.

Na dopise brez vpisanih znamk za 2 K se ne odgovarja.

Važno! Šolska vodstva Nujno!

nabavijo najcenejše

peresa, svinčnike, radirke, papir in druge šolske potrebščine

pri veletrgovini

LUDOVIK ŠEF

Maribor, Prešernova ulica št. 1.

Tovarniška zaloga papirja in pisalnega orodja.

Špecialna trgovina vseh pisarniških potrebščin

Brzjavni: Papiršef Maribor. Telefon 148.

Zahvala

vsem onim, ki so o priliki prebridke izgube našega ljubega soproga, očeta in brata

Dragotina Kotnika,

nadučitelja v p.,

čutili z nami, in ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, gospodu nadzorniku Lichtenwallnerju, domačemu učitelstvu, pevskemu zboru iz Ruš za ganljivi žalostni, osobito pa gospodu Lesjaku za nagrobni govor in vsem tovarišem, prijateljem in znanecem, ki so skrbeli za tako veličasten pogreb.

Selnica, dne 30. septembra 1920.

Žalujoča rodbina Kotnikova.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: Mladini. I.—VI. zv. — E. Gangl: Zbrani spisi. I.—VI. zv. — J. Ribičič: Vsem dobrim. — J. Trost: Moja setev. — F. Palnakovi spisi. I in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron. **J. Bučar: Metuljar.** Broširan 14 kron. — **P. Flerč: Babica pripoveduje.** I. in II. zv. vezan à 7 kron. — **Jan Baukart: Marko Senjano, slovenski Robinzon.** Broširan 14 kron, vezan 16 kron. — **Dr. Mencej: Kratka srbska gramatika in čitanka.** Cena K 10-80. — **Henrik Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte.** Cena K 14-40.

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljstva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokožitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvodu za 100 učencev K 12-—, za 150 učencev K 14-—.

Šolski list. I. stop., 1. štev. pošla, I. stop., 2. štev. 5 kron. — II. " 1. " pošla, II. " 2. " 8 " — III. " 1. " 6 kron, III. " 2. " 14 "

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

Doprnsni kip v naravni velikosti

blagovestnika Jugoslovanske Matice

SIMONA JENKA

po originalu prof. ALOJZIJA REPIČA

prodaja komad po 100 K

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Frančiškanska ulica št. 6.

Važno za vsa narodna kulturna društva.